

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De magistris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

tionem, vel rumorem. Bald. consil. 59. licet eleganter. n. 2. & 3. ver. est autem seditio. lib. 1.

2.
Vt ali-
quando
necraceret
liceat.

Porro, vt tempus tacendi, ita etiam loquendi est. & propterea in reatum incidit, qui nouit consilia agitari aduersus Principem, aut rempublicam, nec ea defert. *l. quisquis. §. id quod. C. ad leg. iul. maiest.*

Adeoq̄ue, ad proportionem, qui scit periculum esse, ne quid de dignitate reipublicæ, iure, ac priuilegijs minuatur, & tacet, lædit rempublicam: qui videt incendium excitari; nec ad restinguendū vicinos prouocat: qui aggerem perumpi, nec ad ripam muniendum proclamat; innoxius non habetur: qui videt focum iniuria affici; nec prohibet eum potest; tam dicitur esse in vicio, quam qui facit. quare aduersus communes hominum, tempestatumue iniurias etiam edictis principū permixtum est ære campano conuocare populum ad obuiam eundum publico malo.

3.
Licet
conciuium
impollare
auxilium.

Porro in casu nostro quid demum & quo fine est factum? rogati sunt de clero seculari, & regulari præcipui, vt apud Capitulum cathedrale intercederent, quo optimo modo impediretur translatio captiui sacerdotis incolæ extra ciuitatem; ne ius ciuitatis seu priuilegium pessundaretur, quo vetitum est incolam quempiam inde captiuum alio transferri. quo ciuium, incolarumue priuilegio etiam clericum gaudere oporteat: *Vide supra de foro compet. resp. 1.* aditi sunt eodem fine opificiorum decuriones, vicorumq̄ue magistri, qui partem in hac republica habent; & sine quorum iudicio, assensuq̄ue grauiora negotia expediri non possunt: & porrectæ illis scedula, vt scirent quid ageretur; reminiscerentur priuilegiorum suorum, nec per illius extractionem præiudicium, & confessionem fieri permitterent, ne

vsu contrario priuilegia perimerentur. in summa actum est nihil aduersus rempublicam, sed imo ne quod respublica caperet detrimentum.

Porro interpellatio eorum, qui autoritate & suffragio valent, iure permixta est non tantum; sed & si quid eo nomine promissum sit, præstari iussum. *l. vnica C. de suffragio.* vbi non tantum patrocini aduocatorum, sed magnorum, & magnatum adiutoria intelliguntur ab Alciao, alijsq̄ue modernis. Enimvero nihil in hac vrbe frequentius immemoriali vsu receptum; quam vt qui difficultatem aliquam patiuntur, si causa ad sequelam pertineat, vt opificiorum decani, vicorum magistri, & alij qui membra sunt concilij ciuici, eo quo dictum est modo, instruuntur; & ab eo, seu eius nomine, qui difficultatem patitur, rogentur; vt publicum damnum præcaueant, dum priuatim patienti suffragium accomodant, hoc ipso modo pagi, territoria, minores vrbes, ad Metropoles recurrunt; hæ ad communem Capitalium vrbiū opem, & hæ denique ad trium Ordinū Status vniuersos. & verò, si quod omnes tangit, ab omnibus approbari debeat, vtique ab omnibus tractari, de eo informari, & interpellari possunt sine dolo malo, inconcinno sermone, neque aduersus bonos mores.

De magistris.

RESPONSVM I.

Non recte citra formam Concilij Trid. statui de contributione seminarij. & quis de eo cognoscat.

Quamuis non male dicatur Episcopum in causa ecclesiæ

De causis
Ecclesie
sue & se-
minarij
cognoscit
Ordina-
rius.

fiat sua iudicem esse posse. ex glos.
in c. si quis erga. 2. q. 7. Navar. conf.
20. n. 9. de rescript. sicut decifum
est monachum in causa monaste-
rij sui testari : c. cum nuntius. X. de
testib. c. super prud. 14. q. 2. & con-
sequenter Concilium Trid. s. 23.
c. 18. Episcopo facultatem tribuat
Seminarium erigendi, ordinandi,
dotandi : quin etiam ad indicam
contributionem per censuras com-
pellendi ; adeoque, si difficultas
emerferit, in prima instantia cog-
noscendi ; iuxta idem Tridentinum s.
24. c. 20. nec Seminarij causa,
Episcopi propria videatur, quam-
vis illius prouisores à Concilio
Trid. d. c. 18. consilij tantum cau-
sa adfiscantur ; tota autem actio
ipsi Episcopo demandetur, vt non
instar tutorum illi, sed mandata-
riorum esse videantur :

2.
Non tamē
postquam
semel sta-
tuit.

Tamen non hic proprietates rerum
Episcopi, ecclesie, aut Semi-
narij consideratur; quæ sunt di-
uersæ: c. res proprie. c. nullo. 12. q. 2.
sed causa, orta ex gestis per Epif-
copum : utpote cum semel officio
functus est bene vel male quippiam
statuendo, & quasi iam consumpta
prima instantia, in qua ipse sta-
tuit, id quod actum est arguitur
quasi perperam actum; iam in par-
te vocatur, & ipse pro aduersario
habetur ; ipsiusque gesta de for-
mæ, facultatisque defectu, seu alio
accusata in litem veniunt. ius er-
go naturæ obtinet à civili firma-
tum tit. C. Ne quis in sua causa ius
dicat. quod non abrogauit d. c. 20. s.
24. Concilij Trid. nec Ordinarium,
qui semel quippiam statuit, ite-
rum iubet iudicare, & seipsum
absoluere, vel condemnare.

3.
Alios plus
quam se
grauauit.

Eoque magis præter agendi for-
mam causa fit Episcopi propria, si
& materia ad illius utilitatem ver-
gat: v. g. si pro contributione semi-
narij alij prægrauentur, ipse sub-
leuetur, nec ad talem raram con-
tribuat, qualem ab alio exigit: ne
quod dicitur in d. c. nulli. maiores
enormiter locupletentur, & minores

tali facto pauperes inueniantur.
Non idem est, si quis pen-
sionem ab Episcopo constitutam, di-
cat esse excessiuam ; & de excessu
ipse cognoscat, quia pensiones
constituuntur de consensu par-
tium, quæ super quantitate fru-
ctuum decipi, & decipere possunt
Episcopum : adeoque inter illas
de eo cognoscere ipse potest : sed
taxa Seminarij constituitur ab
Episcopo tanquam in re sibi dele-
gata, atque ex officio : ex quo ni-
hil debet statuere, nisi quod dele-
gationi, æquitatisque iam ipse
nouerit congruere, antequam of-
ficium expleat.

Porro nullitas euidentis est ex
eo, quod forma delegationis, si
necque mandati non sunt seruati.
nempe lex 7. D. de reb. iur. s. si
prator. mea feri, inquit, opinio, cum
quis aliud fecit, quam quod à pratore de-
cretum est, nihil egisse ; & in c. cum
dilecta X. de rescript. quod contra
formam delegationis gestum est,
irritum declaratur.

Itaque examinando instrumen-
tum exhibitum, in principio assu-
mit Episcopus hanc qualitatem
per sacrum generale Concilium Trid. ad
infra scripta commissus, & deputatus,
eoque se obligat ad formam, sine
que mandati seruandos, ipsique non
seruatis nihil egisse conitac. d. s. si
prator. d. c. cum dilecta. c. con de non
sacerd. de preb. in c.

Mandat autem Concilium Trid.
d. c. 18. ex omnibus bonis eccle-
siasticis, per Mendicantes aut e-
quites Hierosolymitanos non pos-
sessis, fieri proportionatam con-
tributionem pro Seminario : hæc
proportio seruata non est: nihil
igitur iure actum.

Quinimo cum nec ante nec post
peractum concursum quidquam
esset d. R. indicatum de huiusmo-
di decreto, sed demum cum liti-
ras suæ institutionis recepturus
venisset, illæque negarentur, nisi
signaret scedulam exhibitam pro-
missoriam trecentorum floren-
rum.

norum annuorum pro seminario, eam percussus ille, cum responderetur non aliter dandas esse illi literas, subfignavit. sane improbato modo, & forma gestum id videretur, & vergere nonnihil ad illud, quod dicitur in *c. vn. X. ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur, in sine, in verb. secundum autem dicimus non licere: ne viam aperiamus his, qui prauitatem suam satagunt palliare.* ubi enim lege ac iure quid indici potest; speciem mali habet, si tempore collationis ex pacto, & chyrographo petatur. adeoque extra formam & fines mandati d. c. 18. f. 23. *Trid.* atque aliud est actum, quam quod Concilium iussit: adeoque nihil iure actum.

Verum quidem est, quod Episcopus quandoque possit beneficium secare: vt in casu *c. proposuit. X. de sl. presby. c. vacante. X. de prob. ut & Barbos. in Collect. DD. ad Decret. in d. c. vacante.* sed illa in suis proprijs terminis sunt retinenda. *c. maioribus. c. cum causam. X. de prob.* non tantum propter Concilij Lateranensis decretum, *relatum in d. c. vn. & c. prohibemus. X. de cens. cui consonat c. quia cognouimus. 10. q. 3.* quando suis vñibus, sine concessione apostolica, *c. tua nobis. X. de verb. signif.* Episcopi prouentus applicant, sed & quia alias, vt pergit d. c. vn. *& alibi cautum reperitur in canone; quod ecclesiastica beneficia sine diminutione debent conferri. d. c. maior. d. c. vacante. d. c. cum causam. c. si quis prebendas. 1. q. 3.*

Adeo vt stante generali lege prohibitoria diminuendi beneficia, qui casum suum exceptum esse contendit, probare teneatur. neque enim hic, de quo quaeritur, is est, qui permittitur in d. c. proposuit. *c. vaca. cum rationabili causa, de vacante prebenda, dñe fuerant constituta, ac tot essent vtriusque prouentus, quod per vtramque vtrique esset possessori prouisum de beneficio competentis.*

At verò aiunt de Episcopi facultate non esse disputandum; cum iam expressa fit in Concilio *Trid. d. c. 18. f. 23.* rectè quidem; seruata forma, & terminis d. c. 18. id est seruata omnium contributione, & aequalitate: sed neque vt ecclesiastica beneficia cum tali diminutione conferantur; pacto, chyrographa tempore collationis de illa fiant: sed ex quibuscumque ecclesiasticis redditibus Episcopi partem, inquit Concilium, aliquam, vel portionem detrahant, & eam portionem sic detrahant etiam ante vacationem applicent, & incorporent: extra hos terminos & formam, aequalitatemque omnium communem Concilium facultatem non dedit: illa ergo non seruata, nihil iure actum est.

Sed obijcitur, quod Concilium *Trid. d. c. 18. f. 23. §. postremo* tribuat Episcopis facultatem ibidem statuta moderandi aut augendi. Verum non simpliciter; vt f. 24. c. 13. *§. in parochialibus in verb. aut qua commodiori ei videbitur ratione:* sed conditionaliter, *in verb. si difficultatem oriri contigerit:* nec qualemcumque, sed ob quam huius seminarij institutio vel conseruatio impediretur, vel perturbaretur: & iterum, si opus fuerit moderando; aut augendo, talem autem tantamque difficultatem hic ortam fuisse, talem necessitatem vñisse, ne quidem narrat instrumentum.

Hi vero clerici, inquit d. c. *quia cognouimus. 10. q. 3. qui se ab Episcopo grauari cognouerint, querelas suas ad Metropolitanum (non ad Officiale ipsius Episcopi) deferre non differant: & Metropolitanus non moretur eiusmodi presumptiones coercere.* quod decretum Concilij III. Toletani Concilium *Trid. f. 24. c. 20.* non abrogat. adeoque euidentis manet causam hanc super huiusmodi grauamine institutam ad auditorium Ordinarij spectare, aut remitti non posse, sed à Vice-Nuntio rectè alteri delegatam esse.

Eoque

Quatenus pro seminario?

8.
Alicui grauat licet recurrere ad superiores.

9. Prævia fa-
miliari re-
missionis
grauam
nis.

Et quæ magis quoddam d. c. si quis er-
ga. 2. q. 7. non velit Episcopum rectè
vocari ad superiorem : sed prius
eum iubet conueniri familiariter:
vt Iudex rogatur vt interlocuto-
riam reuocet. c. cum cessante. X. de
appell. idem hic factum pluries fuit
à R. quod c. si quis satis conuincit
Episcopum, qui grauauit, non iam
vt Iudicem adiri; sed reuerentiæ
ergo prius requiri, vt grauamen
tollat: & quidem familiariter con-
ueniri; volouit d. c. si quis; &
glossa de honestate, iudicialiter
autem adiri superiorem: vt statuit
d. c. quia cognouimus.

10. Nec opus
coram eo
recusatio-
nem pro-
ponere.

Ex quibus omnibus, & præfer-
tim d. c. quia cognouimus constat
huic negotio applicari non posse
c. si contra vnum. de off. deleg. in 6.
c. si quis contra. X. de for. compet. c. 2.
requis. §. 3. X. de appell. c. cum specia-
li. X. col. quæ loquuntur quando
Episcopo, seu eius Officiali com-
petit iurisdicctio, sed persona sus-
pecta est: at hic post rem, vt narrata
est, gestam, & semel decretam,
cum sentel sit officio functus be-
ne vel malè, non amplius in eo-
dem negotio competit iurisdic-
ctio; sed adeundus est superior: ei-
quæ querela exponenda. d. c. quia
cognouimus. sed retorta obtinent il-
la iuris loca, vt coram nostro dele-
gato proponi debeat recusatio, &
causa; probatio autem fieri coram
arbitris seu condelegatis: de Offi-
ciali autem referri ad Episcopum,
quando ei iurisdicctio competit,
persona autem in suspicionem voca-
tur.

11. Sicut coram
delegato.

Qua ratione etiam cognoscendum
foret an Delegato aliquid
deesset de qualitate delegati. & vt
demus eam tempore commissio-
nis adesse debere, iuxta Gutier.
conf. 44. n. 7. Cenallos com. contra com.
q. 693. n. 9. & seqq. Velasques Conf.
191. n. 8. & ceteros quos allegant, per-
peram aduersarij imaginantur factam
designationem iudicis syno-
dalis Romam non esse missam ad
S. Pontificem; quod exigit Con-

12. Vbi &
cognosci-
tur si qua
defuisse ei
qualitas
arguatur.

cilium Trid. f. 25. c. 10. quia magis
debebant præsumere Episcopum
A. functum esse suo officio, præfer-
tim post tot annos à dicta delega-
tione. cum Episcopi singulis trien-
nijs debeant statum suæ diocesis
perscribere, & similia in illum re-
ferre: & culpa seu negligentia
nunquam sit præsumenda.
Quamuis autem nomen defig-
nati Iudicis Synodalis ad S. Pon-
tificem non esset transmissum, non
defineret tamen designatus esse
Iudex, cum sola designatio capa-
cem illum faciat, vt ex textu d. c.
10. f. 25. Concilij Trid. euidenter
liquet. transmissio autem nominis
non alio sine ibi præscribitur,
quàm vt eius notitia habeatur in
Curia Romana. (cui iam praxis
communis prouidit, vt delegatio-
num literæ inscribantur Iudici-
bus Synodalibus generatim, & si-
ne speciali nominatione, sed cum
clausula, & eorum cuiuslibet, vt etiam
notauit Garcias de benef. p. 9. c. 2.
n. 352. dictam nominis transmissio-
nem non vsque quaque seruari.
nec verò eam præcipit d. c. 10.
respectu Legatorum aut Nuncio-
rum, sed tantum S. Romani Pon-
tificis. nec id vsus obtinuit. at hic
versamur in delegatione à Vice-
Nuntio facta.
Perperam dicunt aduersarij Iu-
dicem non agnitiuam tanquam Syno-
dalem; sed tanquam subdele-
gatum ab Episcopo A. principa-
liter delegato: quia ad totam cau-
sam subdelegari non potest nisi
qui habet qualitates in principali
requisitas. c. statutum. §. in nullo. in
2. verb. personis duntaxat designatis fa-
perius committat quomodolibet eites
suas. vt sicut principalis debet, præ-
ter Ordinariū, esse Iudex synoda-
lis, sic etiā debeat subdelegatus: si
ergo vt subdelegatus ritè est agno-
tus, consequenter est vt synodalis.

De

De Magistris.

RESPONSVM I.

Præuilegia studiosorum an extra Vniuersitates obtineant?

1. Communiter non;

2. Sed percipiendum in absentia.

VT quis præuilegio scholarum gaudeat, communiter creditur studere debere in loco præuilegiato. *Rebuff. de præuileg. scholar. priuileg. 34.* citatur c. tua X. de cler. non residen. sed illud exigit tantum, vt citra fraudem non in villis vel castellis, in quibus nullum est, vel minus competens exercitium studiorum, scolares agant. & c. fin. X. de magistr. in qualibet metropoli theologiam docentes, vel in ea studentes præuilegio fructuum percipiendorum fruuntur. sic & leges, quæ sunt sub tit. de professor. C. lib. 10. indefinitè loquuntur de professoribus, & eorum præuilegijs. excipit autem *Rebuffus* ubi sup. vt extra loca præuilegiata scholaris præuilegio gaudeat, si maioris studij causa alibi sit: quasi efficacius finis præuilegiorum obtineatur. verum authentica *Habita C. ne filius pro pat.* quæ submittit scolares iurisdictioni vel Rectoris, vel Episcopi; etiam loquitur de ijs, qui peregrè agunt: & titulus C. de studijs lib. ralisibus Urbis Rome, Proceumium *Digestorum* tam regiarum vrbium, quam Berijti singulariter meminit: in alijs legum professionem vetat, vt & nuper à Rege hîc vetitum, ne extra Vniuersitatem philosophia, nisi quasi inter priuatos parietes, doceatur. sub qua exceptione etiam censere oportet seminaria. iuxta *Trid. s. 23. c. 18. in verb. grammatices, aliarumque bonarum artium disciplinam discant. & Christianus in decis. ad d. tit. de studijs liberal. Urb. Rom.* ideo quærit, an

hodie scisso Imperio Romano præuilegia Vniuersitatum obtineant: quasi non nisi præuilegiatis locis competant: seu habentibus ab Imperatore præuilegium. *s. hoc autem in proem. D. & l. vnic. C. de profess.* quæ in Vrbe Constantin. præmium comitiarum assignat solis Constantinopoli per 20. annos docentibus.

Concilium porro *Trid. s. 5. c. 1. in fin.* vt præuilegio fructuum docentes sacram Scripturam, & discipulos fruuntur, exigit; vt illi publicè in scholis doceant. non tamen illud intelligendum est de Vniuersitatibus dumtaxat studiorum generalium; per Papam, aut supremos Principes erectis: vt voluit *Barbosa & citati ab eo in Collect. DD. ad Conc. Trid. ad d. c. 1. n. 30. 51. 52. 53. 54. 55.* quia totus præcedens textus Concilij de omnibus cathedralibus, & Metropolitanis loquitur, & collegiatis insignibus, cum numero clerico. vbiq; mandat haberi lectionem theologicam, nõ studium generale; nec de præuilegijs, per Papam, aut Principes Vniuersitatibus concessis agit; sed de præuilegijs à iure inquit, *communè concessis*: vtique c. vlt. X. de magistr. quod generaliter loquitur de magistris theologis, inquit, *per singulas Metropoles statuentis, vel Cathedrales.* vt c. 1. *ibid.* ex ipsi Lateranensi desumptum; & c. quia *nonnulli. ibid.* vt mouere non debeant verba illa Concilij *Trid. dum publicè in scholis docuerint, & qui in ipsis scholis student*: quia desumpta sunt ex d. c. vlt. adeoque eundem sensum habent. fit autem mentio scholarum, ad excludendos eos, qui in villis & castris, vbi nullum aut exiguum est exercitium, aut quasi priuatim docent, aut student. *d. c. tua.*

Admittendum est etiã illud in his docentibus, aut discipulis: quod, sicut idem *Trid. s. 6. c. 2.* vult in beneficijs vt residentiam requirentibus nulli præuilegia, seu indulta perpetua de nõ residendo suffragentur,

Y

locum

3. Cur Tri. exigat doceri publicè in scholis, & disci?

4.

locum non habeat in docentibus & studentibus in vniuersitatibus: sed potius pars altera d. c. 2. quæ admittit dispensationes temporales. quippe tempus est in docentibus quàm diu docent; & discipulis, quinquennium. *d. c. v. 13.*

5. Porro hi docentes, aut discen-
tes extra loca priuilegiata, nõ ad-
piscuntur priuilegium d. Authen-
tica *habita*: vt iudicis ordinarij
forum declinare possint. nisi fortè
studiosi delictum tam leue com-
miserint, vt per præuenientis ma-
gistri correctionem satis purga-
tum censeatur. nec alia politica
priuilegia consequuntur.

6. Sed neque Vniuersitatum pri-
uilegia refragari queunt Concilij
Tridentini decretis quoad paro-
chorum competentiam: *f. 7. c. 7.*
onera beneficiorum: *ibid. c. 8.*
Conseruatores illarum non sunt
quidem reuocati, *f. 14. c. 5. Trid.*
vt nec regularium; sed iudicium
conseruatorum autoritas non ex-
tenditur ad ea, quæ requirunt iu-
dicialem indaginem. *c. 1. de off. de-
leg. in 6.* quamuis Louaniensis Vni-
uersitas speciale priuilegium ha-
beat; ne extra muros docentes,
aut studentes trahantur; sed ad-
uersarios eò trahant. verum vt il-
lius Vniuersitatis in ecclesiam &
remp. merita, illud, aliaque impe-
trarunt, quæ retineri boni publici
quàm maximè interest; ita tamen
illud interpretationem eam exi-
git, vt concedentis intentio non
fuisse censeatur, alicui concordia
aut conuentioni derogare. *c. ex
multiplici. X. de decim.* adeoque nec
illi, quæ olim cum Ordinario Leo-
diensi inita est. *quam retulimus in
Iur. pont. nou. anal. de off. deleg. in 6.*
Ideoque Ordinariorum decreta
Synodalia, seu alia super beneficijs
studiosos non minùs, quàm alios
absentes ligant & decernere super
ijs Ordinarij possunt, quod ius &
ratio exigit: vt & fecit Concilium
*primum Mechliniense prouinc. in. de
vit. & honest. cler. c. 4. & conse-*

quenter, vt onera beneficiorum
ritè expleantur, decreta exequi,
neque enim Episcopi, & superio-
res, officium à iure sibi iniunctum
exequentes, nomine aduersario-
rum veniunt, aduersus quos ciui-
modi priuilegia sunt concessa. ne-
que mens concedentis est sub eo
prætextu dare occasionem mi-
nuendæ hierarchicæ potestatis, aut
soluendæ disciplinæ ecclesiasticæ,
cùm Episcopis ipsis studiosos alios
non subditos subijciat d. Auth.
habita, & rescripta contra personas
minores seu communes, aut de re-
bus minoribus impetrata, extendi
non possunt ad maiores, vt Epif-
copos; & res maiores. *c. sedes. X. de
rescriptis.*

De Magistris.

RESPONSVM.

An sub nominationem aca-
demicam & prouisionem
Romanam cadat praben-
da theologalis?

P Ræbenda theologica lectio-
ni deputari omnino exigit
Concilium Trid. *f. 5. c. 1. sed, quis
imposterum conferre illam de-
beat, non exprimit, eoque rectè
responsum est, collationem ab eo
faciendam esse, à quo antea fieri
solebat. l. commodissime. D. de lib. et
posth. Garcias de benef. p. 5. c. 4. n. 128.
161. 166. 167. Consult. ad Reg. & can.
gl. 9. §. 1. n. 81. & seqq. & in Con-
cordatis Gallia est expressum, vt
ordinarius collator eam faceret
teneatur magistro, seu licentato,
vel baccalaureo formato in theo-
logia: sine alio additamento. Ex
Concilio porro Trid. electio per-
sonæ videtur ad Episcopum per-
tinere: solum quidem; vt idem
Garcias *ibid. n. 162.* quippe Conci-
lium d. c. 1. soli Episcopo delecto-
ri faciendam: & *l. 24. c. 8.* etiam
soli*

No. com-
petit decli-
natoria fo-
ri ordina-
rij extra
Vniuersita-
tes.

Nec in V-
niuersitate
quarundam
causarum
respectu.

Præbenda
theologica
lectio
debet
conferri
ab eo
qui
antè
fuit
collator
magistro
licentato
baccalaureo
formato
in
theologia
sine
alio
additamento
Ex
Concilio
porro
Tridentino
electio
personæ
videtur
ad
Episcopum
pertinere
solum
quidem
vt
idem
Garcias
ibidem
n. 162.
quippe
Concilium
d. c. 1.
soli
Episcopo
delecto-
ri
faciendam
& l. 24. c. 8.
etiam
soli

foli Episcopo defert institutionem pœnitentiarij, sed hæc non id conuincunt, separata enim sunt collatio præbendæ theologalis, & institutio pœnitentiarij; neque ex separatis quidquam rectè inferitur. sic & s. 24. c. 18. *Conc. Trid.* vacante parochiali Episcopus vicarium substituit, etsi parochum non constituit, magis vrget d. c. 1. *verb. & ne sub specie*, vbi decernit neminem admittendum, qui prius ab Episcopo, inquit, loci de vita, moribus, & scientia examinatus non fuerit. hæc ergo in partibus faciendæ sunt, non Romæ.

3.
Cum Ca.
pitulo.

Et porro Concilium d. c. 1. dicit se piis summorum Pontificum, & probatorum Conciliorum constitutionibus inhærere, easque amplecti, & adijcere: adeoque quæ quidem amplius expressit, pro adiectis sunt habenda: quæ non expressit, d. constitutionibus relicta, atqui Innocentius III. in Concilio generali c. *quia nonnullis*. x. de *magist. constituitur*, inquit, *magister idoneus à Prælato cum Capitulo, seu maiori, seu saniori parte Capituli eligendus*. sic & idem Trid. d. c. 1. in tenibus ecclesijs, vbi haberi non poterit lectio theologica; iubet vt grammatica habeatur; per magistrum ab Episcopo, inquit, *cum consilio Capituli eligendum*, quod tamen amplius est, quàm quod statuit d. c. *quia nonnulli*. vbi consensu opus Capituli. Sed si Concilium velit magistrum grammaticæ eligi per Episcopum, multo magis videtur intendisse theologiam lectorem: si & ideo grammaticæ; vt sic formentur transire ad theologiam, vt ait; multo magis theologiam; quia finis magis quàm mediorem ratio valet, propter quod vnumquodque tale, & ipsum magis: & interest magis ecclesiæ, subijci electioni Episcopi theologum, quàm grammaticum magistrum, quia ille fidem, cuius cura proprie ad Episcopos spectat, tractat: non iste.

Et quidem adeo nonnulli fauent isti Episcopali electioni, vt semper ei locum esse velint, quamuis in mensibus reseruatis. *Zerola in Praxi p. 1. v. beneficium. §. 3. dicto §. in eamque rem citat Couar. præf. quaest. c. 3. n. 4. vers. similiter*, propter specialem curam examinis, & approbationem d. c. 1. Episcopo commendatam, sicut & Nauar. propter specialem formam concursus d. c. 18. f. 24. ordinatam etiam in mensibus reseruatis illic decreta censet obtinere. apud *Gonzal. ad reg. §. conc. gl. s. n. 112. vt & nominationes, & expectatiuas reseruaciones negant in præbendis lectoralibus habere locum.*

4.
An etiam
in mensibus
pontificijs, &
omnibus
nominatis
academicis?

Nituntur fundamento c. *cum in ecclesia & ibi gloss. in verb. d. consuetudinem de præb. in d. c. vn. de rer. permut. in 6.* hic rescribitur expectatiuas non habere locum in permutatione: illic per huiusmodi mandatum non intelligi derogatum esse consuetudini: & gloss. quod præbenda affecta magisterio non debeat expectanti. non tamen idem sentit *Gonzal. & Garc. ibid. n. 167.* & Couar. vbi supra dubiam esse ait illam opinionem, ac consuetudinem valde attendendam.

Et argumentatur quidem Garcias non malè, quod cum Concilium de collatione nihil statuat, priori iuri reliquisse censetur, adeoque regulæ §. Cancell. reseruatiuæ mensium, quæ etiam derogat consuetudini, atque etiam hodie immemoriali. sed sic nondum vbiq; recepta, sed & responderi posset, Concilium, vt dictum est, amplexum esse constitutiones priores Pontificum, & Conciliorum: in d. autem c. *quia nonnullis. §. assignetur* Prælato & Capitulo eiusmodi prouisionem deferri, at ve reor ne praxis Romana; ob d. reg. §. generaliter loquentem, id non lit admittere, quamuis in Hispania per concursum (quem tamen non exigit d. c. 1. sed tantum Epif-

copi examem, & approbationem) quocumque mense ab Ordinario prouideri consueuerit, apud *Garciam. ubi supra.* sed ait, quasi per tolerantiam, nisi dicas rectius, quod illic Concilium mox a principio ita fuerit intellectum, & ob ecclesiae utilitatem praxi mandatum.

Fortè, sicut decretum est in concursu ad parochiales à Pio V. in bulla de concursibus, vt, illis in mensibus reseruatis vacantibus, fiat concursus in partibus, sed Romanam dignioris nomen transferri batur, isque ibi obtineat collationem: ita non minus æquum videbitur leuorem in partibus eligi, designari, ab Episcopo loci examinari, & approbari, vt vult Conciliū, ac eius Romam nomen mitti in mensibus pontificijs, ibidemque prouisionis literas expediri, & minus videbitur recedere id à mente Concilij, quàm si omnia Romæ fiant, vbi saepe personæ magis idoneæ ignotæ sunt. dicitur quidem præbendæ theologalis collatione vt nec per concursum, ita neque digniori necessariò esse faciendam, *ex decisione Rosa apud Garciam d. c. 4.* sed vereor mentem Concilij non omnino expleri, vbi negligitur manifestè dignior: etsi non mox actio tribuatur neglecto; vt *f. 24. c. 18. Trid.* sed quicquid sit, omitti non potest Episcopi examen præuium, & approbatio, quam exigit omnino Concilium: eoque satis quibusdam videtur derogare Regulæ 8. Cancellariæ: saluâ imitatione eorum quæ diximus de collatione Romæ faciendâ post concursum in partibus institutum, in parochialibus beneficijs vacantibus in mensibus Pontificijs. & sanè hoc Concilij decretum vt verboreus seruetur, rei grauitas satis exigit. primum enim est quod edidit pro fidei & sanæ doctrinæ conseruatione, heresumque extirpatione: ad quem finem imprimis declarat se esse congre-

gatum *ses. 3. decreto de symbolo fidei. ses. 3. decreto de canonicis scripturis.* receptum autem hic est Concilium & à Rege seruari iustum vt sonat, & siquid fecus fiat, ei significari mandatum.

Adde & loci Episcopum iudicare posse quanta doctrina in loco sit necessaria; non Romanos longè absentes. aliam enim requirunt loca hæresi infesta, aut hæreticis vicina, quàm ea vbi non est satan, neque occurfus malus. ideo examen eo loco, & probatio fieri debet.

Quod insuper hic quæstum est, an mandatum de prouidendo, adeoque & nominatio academica locum habeat, in præbendâ lectione theologica affecta in vim d. c. 1. cum auferat designationem per illud delatam Ordinario? & videtur *intra d. c. cum in ecclesia. & gloss. ibid.* mandatum eò, nominationemue non extendi: sed qualitatem præbendæ impressam omnino retinendam esse, *intra Conc. Trid. f. 25. c. 5.*

Sed quid si nominatus sit theologus? per accidens id euenit, nam & posset Iurisperitus esse aut philosophus dumtaxat: secundum diplomata Facultati Artium pro legentibus & regentibus, seu Vniuersitati Louan. concessa: & si nominatus posset acceptare taliter affectam præbendam, quamuis sit theologus, aduersaretur nihilominus intentioni Concilij, quatenus designationem personæ, seu electionem dignioris tolleret Ordinario.

Sic etiam *in c. vlt. X. de præb. & s. pro. eod. in 6.* rescriptum est, mandatum de prouidendo non extendi ad curata: & *in d. c. vlt. dicitur nec ad talia*: talis autem videtur etiam præbendâ lectionalis: cuius non est in priuilegijs qualitas expressa, argumentum autem à pari procedit in beneficialibus. *c. si postquam in sin. de elect. in 6.* imò magis requiri videtur expressio qualita-

qualitatis lectoralis, quam curatæ, quia maior aptitudo, & doctrina requiritur ad lecturam, quàm ad curam. vt quamuis & hæc in priuilegijs exprimat, argumentatio non procedat ad illam. quia mandati fines diligenter obseruandi hic sunt. c. cui de non sacer. de præb. in 6. adeo vt mandata huiusmodi non debeant, inquit, ad alios casus, quàm expressos, extendi.

8. Sic Steueneau in Comment. ad Ordinat. l. 1. t. 2. ad art. 1. v. sans pouuoir. post gloss. ad sanct. pragmat. in §. item insuper. §. item placuit. ait huiusmodi præbendas theologales non esse nominationibus comprehensas. & Concordata Franciæ expressè habent, vt ultra præbendam theologo affectam collator ordinarius nominationes admittere debeat, secundum alternationem mensium ibi præscriptam. in præbenda autem theologo conferenda non est in Concordatis, vt diximus, aliud additamentum: adeoque libertas collatoris in hac non est restricta: dummodo theologo qualitas adsit. per Concilium autem Tridentinum ampliùs restringitur, per ea quæ loci Episcopo d. c. 1. deferuntur.

Sic iterum decisum est in c. quamuis. 4. de præb. in 6. mandatum de prouidendo in aliqua ecclesia ciuitatis aut diocesis, non extendi ad cathedralem. quia mandata super obtinendis beneficijs, vt ambiciosa, debent restringi. d. c. quamuis. itaque nec eo extenderetur nominatio, nisi in priuilegio expressè diceretur. quare etsi exprimat cathedrales generatim; non tamen complectetur præbendam theologale ob d. qualitatem; vt diximus: quodque, quæ notabilia sunt, nisi notentur specialiter, omiſsa censentur. l. iniuriarum. §. prator. D. de iniur.

De adulterijs & stupro.

RESPONSVM I.

De regulari circa crimen carnis inquisito.

Secundum ea quæ proponuntur, Caius, tanquam grauius suspectus, iure cogi potest ad purgationem canonicam: sed in praxi hodie rarè illa vsurpatur. illa quidem de iure in grauius suspecto, c. 1. & tot. tit. X. de purgat. canon. etiam regulari, c. 3. ibid. etiam electo in Episcopum c. iam licet. X. de testib. obtinet: sed propter pericula praxi abhorret.

Testimonia etiam singularia, vt hic, eam faciunt probationem communi opinione, cum ad eundem finem tendunt, vt in ciuili causa, & correctionis, præsertim regularis; extra ordinem rei condemnari possint; non tamen poena ordinaria delictorum puniri, seu tali aliqua, quæ priuationem, depositionem, incapacitatem dignitatum officiorumque Ordinis directe aut indirectè inferret. Furiac. in Opposit. contra testes. q. 64. n. 225. 229. Vide quæ diximus supra de Testib. resp. 1.

In criminibus carnis, quæ obscure perpetrari solent, præsumptiuæ probationes solent facilius admitti (vt idem Farinacius docet in prax. crim. p. 5. tit. 16. q. 136. c. 1. 2. & 4.) sed tamen quando criminaliter ad poenam ordinariam agitur, etiam in adulterijs euidentem probationem requirit lex qui sentent. C. de pen. & d. c. 3. X. de purgat. canon. dicit moniales libidinis accusatas, si manifestè, inquit, detegi non valuerint, non condemnandas, sed ad purgationem cogendas. sic fititur Christo Ioan. 8. mulier in adulterio deprehensa: & apud Daniele m. 13. seniores testaban-

Suspicio grauis sufficit ad purgationem canonicam. sed hodie non præstatur.

2. Coniungi quando possint, & ad quem effectum probi testes singulares?